

Compagnie Marius speelt volkstoneel als het even kan met uitzicht op water.

foto's Raymond Mallietje

Met Pagnol moet je naar open zee kunnen varen

De gour van vis, krijsende meezwen en het geklapper, gerammel en getik van schepen die aan de kade liggen. Dat heeft Waas Gramser van het Vlaamse toneelgezelschap Compagnie Marius wel graag als natuurlijk decor voor de trilogie *Marius, Fanny en César* van de zuid-Franse (toneel)schrijver en cineast Marcel Pagnol. En dan moet de openlucht tribune zo geplaatst zijn dat de toeschouwers een blik op het water hebben, met verre einders en lonkende horizonen.

samenstelling van twee, genaamd *Maison van Jean van Florette*. Dat gebeurde in een zatsengebied vlakbij de Schelde in het voorstadsje Hoboken bij Antwerpen. Het was er verzengend heet, het gras was als str en de zon scheen overbarmelijk. En op de tribunes gerde de pasta. Frecies de Provence, waar Pagnol zijn stukken situeerde. Een kolfje naar Gramsers hand. Een toneelstuk is geen film. In de openlucht waar Comp. Marius

werkt is het improviseren met rekvisieten. Comp. Marius gaat daar vee in. Een deurpost met twee deuren stelt een huis voor. In een andere scène staat op die deurpost een kruis en hebben we het ineens over de kerk. Een metalen stelling is achtereenvolgens waterreservoir, dorpspomp want voorzien van een sierlijk gekrulde bus waaruit water stroomt, klokrentoren en preekstoel. Ze doen dat knap en gedurfd. Gedurfd omdat Pagnol juist bekend staat om zijn beeldende beschrijvingen van de Provence in zijn boeken en de stemmige beelden van dat gebied in zijn films. In de Provence woedt hij op handen godragen, omdat hij er als geen ander in slaagde dat sfeervolle beeld van het Franse zuid-oosten neer te zetten, zoals de Provençalen het zelf ook graag zien. Maak een foto van een gezelschapje in rieten hie stelen onder een olijfbom en iedereen daar zal uitroepen: het is net Pagnol. Waas Gramser vertelt dat om te beginnen de omgeving belangrijk is.

Haar gezelschap wil een plek vinden om te spelen, die correspondeert met het stuk. Zo speelt Comp. Marius de trilogie uit Marseille altijd aan het water, het liefst op een plek waarvandaan je naar open zee kunt varen. En met behulp van de eenvoudige doch treffende rekvisieten moet dat qua sfeer voldoende zijn. Niet het volledige authentieke beeld dat Pagnol leverde. Daar moeten de teksten voor zorgen. Want Waas Gramser gaat namelijk helemaal voor de teksten. Het verhalen, daar leeft ze bij op. „We vechten en discussiëren over elk woord. We spelen het stuk in het Vlaams, met veel humor. Maar daar was Pagnol ook niet vies van. En hij durfde het aan om na een humoristische scène meteen een dramatische scène te zetten, of omgekeerd. Wij willen in onze teksten en in onze zinnen hetzelfde ritme terugvinden als in de Franse teksten van Pagnol. Kurte en compacte zinnen. Ik vertaal ook graag, omdat je dan een tekst nog weer eens beleeft. Je kunt hem al eens gele-

zen hebben, maar als je een tekst geconcentreerd leest voor een vertaling, ontdek je hem opnieuw. Dan zie ik echt wat er staat. Zo vinden we bijvoorbeeld dat Pagnol heel geloofwaardige dialogen heeft geschreven. Zelfs zijn romans staan vol met dialogen.”

Het is voor Comp. Marius niet allemaal Pagnol wat de klok slaat. Het gezelschap speelt ook stukken van de Poolse schrijver Witold Gombrowicz. En als het aan Gramser ligt komt er volgend jaar een stuk van een Zuid-Amerikaanse schrijver op het repertoire. Ze denken aan „Loef van de stiefmoeder” van Mario Vargas Llosa. Toch was Marius van Pagnol in 1999 een doorbraak voor Comp. Marius, die toen nog De Ouderzeming heette en was op-

gericht door Waas Gramser en Kris Van Trier. Het was het eerste stuk dat in de open lucht gespeeld werd. Het was ook het eerste stuk waar het publiek interactief bij betrokken werd en het gezelschap

Volkstoneel van Compagnie Marius

zelf het publiek ontving. Zoals er in Hoboken ook een pastis geschonken werd en in Vlissingen in en bij de vismijn tijdens het Nazomerfestival een maaltijd en drankjes geserveerd werden. Brood en spelen dus en daar speelt de houten tribune met plaats voor 200 man een be-

langrijke rol in. Het publiek heeft een soort plateau voor zich waarop, afhankelijk van het stuk, een pint groot kan worden, maar je kan er ook op hangen als in een krog of gewoon de armen op neerzetten om het hoofd wat steun te geven. Op die manier kan de tribune een rol spelen in het interactieve volkstoneel tussen acteurs en publiek. Nu zes jaar later staat Marius nog steeds op het programma, maar dan als onderdeel van de trilogie. „Het stuk is nu rijker en rijper”, vertelt ze, „en daar komt bij dat we een beetje vertiefd geworden zijn op dat stuk.”

René Schrier

Compagnie Marius, *Marius, Fanny en César* - za. 2 t/m wo. 6 sept., Vlissingse Vlissingen, aanvang 17.30 uur, daar € 4,- voor (met maaltijd)